

مقایسه ناسازگاری اجتماعی، عملکرد عاطفی و مذهبی نوجوانان در خانواده های متعادل ، ناسازگار ، ایده آل و سستی

دکتر علیرضا رجایی^{۶۶} - محمد رضا محمدی ثانی^{۶۷}

چکیده

در این پژوهش ناسازگاری اجتماعی عملکرد عاطفی ، و مذهبی نوجوانان در خانواده های متعادل ، ناسازگار و ایده آل و سستی مقایسه شدند. شرکت کنندگان تعدا 310 نفر دانش آموزان دختر و پسر دبیرستان های منطقه گلبهار بودند که با شیوه نمونه گیری خوشه ای انتخاب گردیده اند . روش تحقیق توصیفی از نوع علی مقایسه ای بوده است . از 2 پرسشنامه جهت تعیین انواع خانواده و 3 پرسشنامه جهت بررسی ناسازگاری اجتماعی ، عملکرد عاطفی و مذهبی ، نوجوانان استفاده شده است . جهت تحلیل نتایج از تحلیل واریانس استفاده شده است . نتایج نشان داده است که با اطمینان 99٪ بین عملکرد عاطفی و ناسازگاری اجتماعی نوجوانان در خانواده های متعادل ، ناسازگار، ایده ال و سستی تفاوت معناداری وجود داشته است ($P < 1\%$) در حالیکه در عملکرد مذهبی نوجوانان با اطمینان 95٪ تفاوت معناداری بین انواع خانواده ها وجود داشته است ($P < 5\%$). بانگاه دقیق تر خانواده های ایده ال در قیاس با سایر خانواده ها عملکرد بهتری در سازگاری اجتماعی داشته اند و خانواده های متعادل نسبت به نوع سستی و ناسازگار مشکلات کمتری داشته اند . در عملکرد عاطفی خانواده های ایده ال نسبت به سایر ین عملکرد بهتری داشته و خانواده های متعادل نسبت به ناسازگار عملکرد بهتری داشته اند . در عملکرد مذهبی تنها خانواده های ایده ال نسبت به ناسازگار در وضعیت بهتری قرار داشته اند.

واژگان کلیدی: ناسازگاری اجتماعی ، عملکرد عاطفی ، عملکرد مذهبی ، خانواده ناسازگار ، ایده ال ، متعادل ، سستی

⁷⁷ - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی تربت جام

⁷⁸ - کارشناس ارشد روانشناسی

مقدمه

این پژوهش با هدف دستیابی به اطلاعات جدید درباره ساختار خانواده های نوجوانان منطقه گلپهاری ۲۶۲ و تیپ شناسی خانواده ها صورت می گیرد . اساس تیپ شناسی تفکیک خانواده های پژوهش ، بر اساس تقسیم بندی آلسون ۲۶۳ و فاور ۲۶۴ از خانواده ها (1996) صورت گرفته که خانواده ها را به انواع سنتی ، متعادل ، ناسازگار و ایده آل تقسیم نموده است . دومین موضوع پژوهش بررسی عملکرد عاطفی و مذهبی وناسازگاری اجتماعی نوجوانان و مقایسه تاثیر خانواده ها در این عملکردها بوده است.

خانواده یک پدیده جهانی است و حالتی جهان شمول دارد زیرا به آن دسته از نیازهای آدمی پاسخ می دهد که برای تمام افراد بشر مشترک است . پس در گستره جغرافی هر جا انسانی وجود دارد خانواده نیز وجود دارد . (شریعتمداری 1369).

خانواده کارکردهای گوناگونی دارد از جمله کارکرد مذهبی است . مذهب به عنوان یکی از ابزارهای رسیدن به تعالی انسان شناخته شده است . و عامل موثر در سازگاری اجتماعی و عاطفی فرزندان و شایستگی آنان در دوره نوجوانی است . والدین مذهبی تر خانواده های بهتر . سطح تضاد کمتر ، دارند و به طور غیر مستقیم و غیر رسمی خود تنظیمی و روابط مثبت را ایجاد می کنند (موردی ۲۶۵ ، جین ۲۶۶ ا ، زولیندا ۲۶۷ و فلور ۲۶۸ ، 1996)

از جمله کارکردهای دیگر خانواده کارکرد اجتماعی است در خصوص عملکرد اجتماعی ، خانواده از طریق پایه گذاری الگوهای تربیتی و رفتاری ، اجرای نقش های اجتماعی ، شیوه اجتماعی کردن ، همنوایی ، هنجارهای اجتماعی ، این فرآیند را شکل می دهد اگر خانواده نتواند هنجارهای اجتماعی را به نوجوان منتقل کند رفتار آنان ضد هنجارهای جامعه و ضد اجتماع شکل خواهد گرفت . (صالحی 1381).

1-Golbahar
2- MuRDEY
7-Flour
10-Parsons

2-Olson--
5- Gin .A
8-Gouliati Wood
11-Eiuri Mourish

3- Fower
6 Zolind
9-Talkot
1 1-Mossen

رشد عواطف نیز در خانواده شکل میگیرد. والدین از عوامل مهمی هستند که می توانند به نوجوانان کمک کنند تا تصویری مثبت از خود داشته باشند. چگونگی محیط اجتماعی در نوع عواطف کودک موثر است. کودکی که در محیط نا آرام زندگی می کند رشد عاطفی مناسبی نخواهد داشت. ساختار خانواده نیز از عوامل موثر در رشد عاطفی کودک است در صورت سالم بودن محیط رشد بهتری داشته زودتر به رشد می رسد. (جولیاتی وود 1998، ۲۶۹، ترجمه فیروزبخت 1379)

از طرف دیگر جامعه در حال پیشرفت و گذر به مرحله نوین قرار دارد. بسیاری خانواده ها به اصول خانوادگی دیرین خود پایبند نیستند و پذیرش برخی اصول جدید نیز برای آنان راحت نیست و نوعی دوگانگی در پذیرش اصول مدیریت خانواده ایجاد شده است

تالکوت ۲۷۰، پارسونز ۲۷۱ از لحاظ نقش خانواده، قدرت پدر را در جنبه ایزاری و قدرت مادر را در جنبه ابرازی بیشتر می دانند نقش ایزاری پدر با مناسبات نظام خانواده و موقعیت آن در خارج از خانه و قلمرو نقش مادر بیشتر در داخل خانه و مناسبات درونی سروکار دارد. (ایور موریش، ترجمه سرمد 1373)

روابط بین کودکان و والدین و سایر اعضای خانواده را می توان به عنوان نظام یا شبکه ای از بخش هایی دانست که در کنش متقابل با یکدیگرند. نظام خانواده در مجموعه ای از نظام های بزرگتر قرار گرفته است. این نظام مستقیم یا غیر مستقیم به طریق روش های مختلف تربیتی کودک در کودکان اثر می گذارد. (ماسن ۲۷۲ و دیگران، 1995، ترجمه یاسایی 1377)

انتخاب همسر به شکل سنتی تحت نظارت خانواده ها قرار دارد. نظارت خانواده ها در جهت موانع اجتماعی عمل می کند. خانواده ها تجانس گروه های اجتماعی را از لحاظ طبقات خانوادگی در نظر می گیرند و سپس بدون توجه به میل و علاقه باطنی دختر و پسر ازدواج می کنند. ویژگی خاصی ان ازدواج فامیلی است و در ایران کنونی میل به ازدواج به انجام مراسم ازدواج دستنی وجود دارد. (آزاد ملکی 1381)

عدم تفاهم در مورد مسائل اساسی خانواده ، مسائل تربیتی ، نحوه تربیت فرزندان ، اختلاف در مورد عادات ، رفتارها و ابعاد شخصیت یکدیگر ، و هر آنچه که در درون یا برون خانواده می گذرد آثار خود را در چگونگی رشد فرزندان بویژه پسران بر جای می گذارد . (انیسی ، 1386)

مسئله مهم دیگر ساختار قدرت در خانواده است . تغییر ساختار قدرت در قالب قدرت مطلق پدر - مادر و یا تقارن نسبی آنان قرار دارند که در یک طرف استبداد و در طرف دیگر دموکراسی است . خانواده نقش مهمی در ایجاد زمینه مشارکت همه اعضا در ساختار قدرت دارد و این ابزارهای جامعه پذیری و پیشگیری از نگرش ضداجتماعی است . (ساروخانی ، 1385) .

یکی از کاملترین تحقیقات در داخل کشور در خصوص موضوع پژوهش توسط سازمان ملی جوانان ایران در سال 1382 انجام شده است . نتایج این تحقیق به شرح ذیل می باشد :

1- حدود 37٪ نوجوانان از نظر آرامش و امنیت با مشکل مواجه هستند . 26٪ خشونت خانواده را تجربه کرده اند و 43٪ اختلاف درگیری و 22-23٪ نیز تنبیه و فحاشی را تجربه کرده اند .

2- در بخش کارکرد امید به زندگی ، 45٪ نوجوانان عدم توانایی در حل مشکل و 50٪ عدم اعتماد به نفس و 26٪ در مقابل مشکلات شکننده ظاهر می شوند که حساسیت به این موضوع در نوجوانان را نشان می دهد .

3- در بخش کارکرد پرخاشگری ، 55٪ نوجوانان میل به طغیان و سرگشی داشته اند .

4- از نظر تعارض با والدین 45٪ روابط غیردوستانه ای با والدین دارند و 36٪ دچار تعارض شده اند .

در بخش ضد اجتماعی 36٪ تمایلات ضد اجتماعی دارند و 69٪ میل به خودرایی دارند .

5- از نظر کارکرد مذهبی 36٪ دچار اغتشاش در مذهب و 32٪ پیروی از بزرگترها را دارند . (سازمان ملی جوانان

، 1382)

فرضیه های پژوهش :

بین ناسازگاری اجتماعی نوجوانان در خانواده های متعادل ، ناسازگار ، ایده آل و سنتی تفاوت معنی داری وجود دارد .

بین عملکرد عاطفی نوجوانان در خانواده های متعادل ، ناسازگار ، ایده آل و سستی تفاوت معنی داری وجود دارد .

بین عملکرد مذهبی نوجوانان در خانواده های متعادل ، ناسازگار ، ایده آل و سستی تفاوت معنی داری وجود دارد .

روش پژوهش :

نوع پژوهش توصیفی از نوع علی مقایسه ای است .

جامعه آماری : جامعه آماری در زمان تحقیق 1508 نفر دانش آموز دختر و پسر 19-15 ساله دبیرستان های منطقه گلپهار که در مدارس روزانه و به طور عادی مشغول به تحصیل می باشند. در این جامعه کلیه نوجوانان دبیرستانی که در مدارس عادی ثبت نام کرده در طرح پژوهش شرکت داده شدند .

نمونه آماری :

روش انتخاب نمونه ، شیوه نمونه گیری خوشه ای بوده است . در این تحقیق تعداد 1508 دانش آموز شامل 825 دانش آموز دختر 683 دانش آموز پسر که در 7 دبیرستان مشغول به تحصیل و مجموع کلاس های آنان 64 کلاس بوده است بصورت واحدهای کلاسی (هر خوشه یک کلاس) در نمونه گیری شرکت و در نهایت با توجه به جمعیت نسبی هر مدرسه تعدادی کلاس انتخاب، و مجموعاً 12 کلاس شامل 7 کلاس دخترانه و 5 کلاس پسرانه در نمونه تحقیق انتخاب که مراحل انتخاب آنان بصورت کاملاً تصادفی و استفاده از اعداد تصادفی انجام شده است.

حجم نمونه :

با توجه به جمعیت آماری ، حجم نمونه در سطح 90٪ اطمینان و با استفاده از جدول حجم نمونه گرجسی و مورگان (خوبی نژاد، 1383) ، تعداد 310 دانش آموز انتخاب گردیدند. (خوبی نژاد 1383).

ابزار پژوهش:

ابزار تحقیق در این پژوهش پرسشنامه بوده که با توجه به تنوع متغیرهای موثر در پژوهش نیاز به استفاده از چندین پرسشنامه بوده است که در تهیه آن از پرسشنامه های مختلفی از جمله ، پرسشنامه های مقیاس سنجش خانواده ، انریچ (ثنایی 1379) ، Prepare ، پرسشنامه های سازمان ملی جوانان ، پرسشنامه تعارض نوجوان با والد دکتر رجایی (1380) ، پرسشنامه تفکیک خانواده آلسون و فاوور استفاده گردیده است .

پرسشنامه در مجموع 67 سؤال در بر داشت که از ترکیب 5 پرسشنامه بدست آمده است که شامل پرسشنامه ای در خصوص انواع خانواده های متعادل، ناسازگار و ایده آل ، پرسشنامه تعیین خانواده های سستی، پرسشنامه های عملکرد مذهبی ، عملکرد عاطفی و ناسازگاری اجتماعی را می سنجد شده است و ترکیب سئوالات به صورت تصادفی در یکدیگر ادغام شده اند.

2- روش نمره گذاری :

با استفاده از مقیاس درجه بندی لیکرت با 5 درجه کاملاً موافق، موافق ، بدون نظر، مخالف و کاملاً مخالف که نمرات از 1 تا 5 بتدریج مخالف تا موافق را بیان میکند . نمرات از 1 تا 5 بتدریج مخالف تا موافق را بیان میکند . روش های تجزیه و تحلیل :

بررسی و مقایسه قضاوت میانگین های 3 گروه خانواده های متعادل ، ناسازگار و ایده آل در هر کدام از عملکرد ها با استفاده از تحلیل واریانس یا f مستقل

در تجزیه و تحلیل داده ها از ابزار SPSS جهت تجزیه و تحلیل استفاده شده است .

تجزیه تحلیل نتایج تحقیق

جداول و نمودار ها بوضوح آنچه در جریان تحقیق بدست آمده است را نشان داده است. همانطور که در جدول 1 مشاهده میشود ترکیب کلی خانواده ها به شرح ذیل میباشد.

جدول توزیع و توصیف خانواده ها در نمونه تحقیق

خانواده	فراوانی	فراوانی درصدی	فراوانی تراکمی
---------	---------	---------------	----------------

27.1	27.1	84	1.00	ناسازگار
66.5	39.4	122	2.00	متعادل
86.8	20.3	63	3.00	ایده ال
100.0	13.2	41	4.00	سنتی
	100.0	310		

نسبت هریک از خانواده ها ارایه گردیده است جدول شماره-1

فرضیه اول : تفاوت ناسازگاری اجتماعی در نوجوانان خانواده های ناسازگار ، متعادل ، ایده ال و سنتی

جدول تحلیل واریانس ناسازگاری اجتماعی

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	
.000	13.435	2140.581	3	6421.742	بین گروه ها
		159.333	306	48755.935	درون گروه ها
			309	55177.677	کل 1

جدول شماره 2

باتوجه به جدول تحلیل واریانس، F محاسبه شده در سطح $p < 1\%$ معنادار است . پس با احتمال 99٪ میتوان گفت

که بین خانواده های مختلف از جهت ناسازگاری اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد .

جدول آزمون های تعقیبی ناسازگاری اجتماعی

آزمون تعقیبی توکی

میانگین انحراف خطای استاندارد سطح معناداری
(I-J)

	خانواده ها		خانواده ها		
			I		
			J		
	*.004	1.7896	6.0281	2.00	1.00 توکی
	*.000	2.1038	11.6429	3.00	
	.978	2.4048	-.9669	4.00	
	*.004	1.7896	-6.0281	1.00	2.00
	*.022	1.9583	5.6148	3.00	
	*.012	2.2786	-6.9950	4.00	
	*.000	2.1038	-11.6429	1.00	3.00
	*.022	1.9583	-5.6148	2.00	
	*.000	2.5328	-12.6098	4.00	
	.978	2.4048	.9669	1.00	4.00
	*.012	2.2786	6.9950	2.00	
	*.000	2.5328	12.6098	3.00	

جدول شماره 3

جدول شماره 2 حداقل تفاوت معنادار بین میانگین هارا با احتمال 95٪ اطمینان نشان میدهد موارد ستاره دار تفاوت

معنادار بین میانگین هارا نشان میدهد

بین خانواده های ناسازگار با متعادل در سطح $P < .05$

بین خانواده های ناسازگار با ایده ال در سطح $P < .01$

بین خانواده های متعادل با ایده ال در سطح $P < .05$

بین خانواده های متعادل باستی در سطح $P < .05$

بین خانواده های ایده ال باسستی در سطح $P < 1\%$ تفاوت معنادار وجود دارد

خانواده های ناسازگار نسبت به متعادل ناسازگاری اجتماعی بیشتر، خانواده های ناسازگار نسبت به ایده ال ناسازگاری اجتماعی بیشتر، خانواده های متعادل نسبت به ایده ال ناسازگاری اجتماعی بیشتر، خانواده های متعادل نسبت به سنتی ناسازگاری اجتماعی کمتر خانواده های ایده ال نسبت به سنتی ناسازگاری اجتماعی کمتر نشان داده اند.

فرضیه دوم: تفاوت عملکرد عاطفی در نوجوانان خانواده های ناسازگار، متعادل، ایده ال و سنتی

جدول تحلیل واریانس عملکرد عاطفی

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	
.000	30.830	1674.787	3	5024.362	بین گروه ها
		54.323	306	16622.812	درون گروه ها
			309	21647.174	کل

جدول - شماره 4

باتوجه به جدول تحلیل واریانس، F محاسبه شده در سطح $P < 1\%$ معنادار است. پس با احتمال 99٪ میتوان گفت که بین خانواده های مختلف از جهت عملکرد عاطفی تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ازمون تعقیبی توکی

میانگین انحراف-I) خطای استاندارد سطح معناداری
J)

			خانواده ها (J)	خانواده ها I	
*.000	1.0450	-6.6329	2.00	1.00	توکی
*.000	1.2284	-11.3532	3.00		
.068	1.4042	-3.4434	4.00		
*.000	1.0450	6.6329	1.00	2.00	
*.000	1.1435	-4.7203	3.00		
.078	1.3305	3.1895	4.00		
*.000	1.2284	11.3532	1.00	3.00	
*.000	1.1435	4.7203	2.00		
*.000	1.4789	7.9098	4.00		
.068	1.4042	3.4434	1.00	4.00	
.078	1.3305	-3.1895	2.00		
*.000	1.4789	-7.9098	3.00		

جدول شماره 5

ستاره ها بیانگر معناداری تفاوت میانگین ها است حداقل با احتمال 95٪ اطمینان بین میانگین ها تفاوت معنادار وجود دارد

بین خانواده های ناسازگار و متعادل در سطح $P < .1$ ، بین خانواده های ناسازگار و ایده ال در سطح $P < .1$ ، بین خانواده های متعادل و ایده ال در سطح $P < .1$ ، از جهت عملکرد عاطفی تفاوت معناداری وجود دارد، با توجه به جدول توصیفی تحلیل واریانس 4-11، نوجوانان خانواده های

ایده ال نسبت به سایر خانواده ها عملکرد عاطفی بهتری داشته و خانواده های متعادل نسبت به ناسازگار عملکرد عاطفی

بهتری داشته اند. این تحقیق نتایج تحقیقات السون و فاویر (1996)، را تایید کرده است.

فرضیه سوم: تفاوت عملکرد مذهبی در نوجوانان خانواده های ناسازگار، متعادل، ایده ال و سنتی

تحلیل واریانس عملکرد مذهبی در انواع خانواده ها

سطح معناداری	F	میانگین مجزورات	درجه ازادی	مجموع مجزورات	
.015	3.530	81.207	3	243.622	بین گروه ها
		23.003	306	7038.897	درون گروه ها
			309	7282.519	کل 1

جدول-شماره 6-

باتوجه به جدول تحلیل واریانس، F محاسبه شده در سطح $p < 5\%$ معنادار است. پس با احتمال 95٪ میتوان گفت که بین نوجوانان خانواده های مختلف از جهت عملکرد مذهبی تفاوت معناداری وجود دارد.

آزمون های تعقیبی عملکرد مذهبی جدول-شماره 7

میانگین انحراف (I-J)	خطای استاندارد	سطح معناداری	خانواده ها (J)	خانواده ها I	توکی
-1.3115	.6800	.216	2.00	1.00	
-2.2619	.7994	*.024	3.00		
-2.3293	.9137	.053	4.00		
1.3115	.6800	.216	1.00	2.00	
-.9504	.7441	.577	3.00		
-1.0178	.8658	.642	4.00		
2.2619	.7994	*.024	1.00	3.00	
.9504	.7441	.577	2.00		
-6.736402	.9624	1.000	4.00		
2.3293	.9137	.053	1.00	4.00	

.642	.8658	1.0178	2.00
1.000	.9624	6.73602	3.00

حداقل تفاوت معنادار بین میانگین های خانواده ها در عملکرد مذهبی با احتمال 95٪ اطمینان میباشد موارد ستاره دار تفاوت معنادار را نشان میدهد

نوجوانان خانواده های ایده ال نسبت به سازگار در سطح $P < 5\%$ ، نسبت به خانواده های ایده ال عملکرد مذهبی پایین تری داشته اند. میتوان نتیجه گرفت در این بخش، مذهب کمتر تحت تاثیر شرایط خانوادگی قرار گرفته است. نتایج این تحقیق وجود مشکلات در زمینه عملکرد مذهبی را انطور که نتایج سازمان ملی جوانان ایران بیان داشته تایید نمیکند. این تحقیق نتایج تحقیقات السون و فاور (1996)، را تایید کرده است.

بحث و نتیجه گیری

. نتایج حاکی از آنست که بین ناسازگاری اجتماعی نوجوانان در انواع خانواده ها با اطمینان 99٪، بین عملکرد عاطفی نوجوانان با اطمینان 99٪، بین عملکرد مذهبی نوجوانان در انواع خانواده ها با اطمینان 95٪ تفاوت معناداری وجود دارد. از نکات قابل توجه در این تحقیق اینکه خانواده های سنتی با خانواده های ناسازگار در ابعاد اجتماعی و عاطفی شباهت داشته و از نظر مذهبی متفاوتند.

فرضیه اول: ناسازگاری اجتماعی خانواده های ناسازگار و سنتی بیشتر از خانواده های متعادل و ایده ال است. خانواده های متعادل نیز در قیاس با ایده ال ناسازگاری بیشتری نشان داده اند.

فرضیه دوم: نتایج بطور دقیق تر نشان میدهد که خانواده های ایده ال نسبت به سایر خانواده ها عملکرد بهتری در بعد عاطفی داشته اند و نوجوانان خانواده های متعادل نیز در قیاس با خانواده های ناسازگار عملکرد بهتری داشته اند.

فرضیه سوم: تنهاتفاوت بین خانواده های ایده ال و ناسازگار است که نوع خانواده ایده ال عملکرد بهتری نشان داده است.

محدودیت های پژوهش:

در جریان پژوهش محدودیت های ذیل قابل تامل بوده است:

عدم تمایل واقعی در برخی از دانش آموزان، تمایل مدیران مدارس به اجرای پرسشنامه توسط معلمان و تحویل پرسشنامه و پاسخ نامه به محقق، برخی دانش آموزان فاقد پدر و یا مادر بوده که در نتیجه پاسخ به برخی سئوالات با مشکل مواجه بوده اند.، عدم اطمینان به آنچه دانش آموزان در پاسخ نامه اظهار کرده اند و اعتماد محتاطانه تر نسبت به آن ترس دانش آموزان از استفاده از نتایج تحقیق در پرونده ها که توجه لازم قبل از اجرا ارائه گردیده است

پیشنهادات تحقیق :

وسعت نمونه و ارائه پرسشنامه در ابعاد کوچکتر و با حجم سئوالات کمتر، اجرای پرسشنامه به طور همزمان در سایر نقاط مشابه جهت اطمینان بیشتر، اجراء پرسشنامه در سایر نقاط ولی با ویژگی های مختلف از قبیل مناطق مرکز شهری و یا روستایی

منابع فارسی :

- انیسی ، جعفر و همکاران . (1386). بررسی مشکلات رفتاری نو جوانان . مجله علوم رفتاری 2.صص 163-170
- ایورموریش . (1992). درامدی بر جامعه شناسی تعلیم و تربیت . (مترجم ، غلامعلی سرمد، 1373). تهران :انتشارات دانشگاه تهران.
- صالحی ، حسین (1381) . بررسی و مقایسه رشد اجتماعی کودکان خانواده های با یا بدون طلاق . پایان نامه کارشناسی . دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت جام
- ثنایی ، باقر . (1379) . پرسشنامه رضایتمندی زناشویی انریچ
- ثنایی ، باقر . (1379) . مقیاس های سنجش خانواده و ازدواج . تهران : انتشارات بعثت .
- خوی نژاد ، غلامرضا . (1383) . روش های پژوهش در علوم تربیتی . تهران: انتشارات سمت.
- ساروخانی ، باقر . (1385). ساختار قدرت در خانواده و مشارکت اجتماعی . پژوهش زنان ، 2. برگرفته در 87/5/27
- <http://www.sid.ir/fa/index.asp>
- سازمان ملی جوانان ایران . (1382) . مسایل ،مشکلات و نگرش جوانان ایران. تهران :انتشارات بعثت

سازمان ملی جوانان ایران. (1382). پرسشنامه های عملکرد عاطفی و مذهبی. تهران: انتشارات بعثت

شریعتمداری، علی. (1369). روانشناسی تربیتی. تهران: انتشارات امیر کبیر.

صالحی، حسین (1381). بررسی و مقایسه رشد اجتماعی کودکان خانواده های با یا بدون طلاق. پایان نامه کارشناسی

. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت جام.

ازاد ملکی، تقی. (1381). روند تغییرات فرهنگی، اجتماعی خانواده. فصلنامه علمی پژوهشی علوم انسانی 44 و 45

جولباتی وود. (1379). ارتباطات میان فردی. (مهرداد فیروز بخت، مترجم). تهران: انتشارات مهتاب.

هنری ماسن، پاول، کیگان، جروم، و کارل هوستو. (1377). رشد و شخصیت کودک. (مهشید یاسایی، مترجم).

تهران: انتشارات مرکز.

منابع انگلیسی:

Brody, Gene H.; Stoneman, Zolinda; Flor, Douglas. (1996). Parental religiosity, family processes, and youth competence in rural, two-parent African American families. *Developmental Psychology*. 1996 Jul Vol 32(4)696-706

Blaine j. Fower, Killely M. Montel, David H. Olson. (1996). Predicting marital success for premarital couple types based on

PREPARE. *Journal of marital and family therapy*. vol 22 NO1, 103-119.

Blaine j. Fower. Avid H. Olson. (1992). Four types of premarital couples. *www.APA. Journal of family psychology*. Vol 6 Page 10.

Brustin, jachim. C. (2007). Personal goals and social support in close relationships, effects on mood and marital

satisfaction. *www. APA. Journal of personality and social*

psychology. Page 100671 of 10.